

Spotkanie zespołu lokalnej współpracy dotyczące lasów o zwiększonej funkcji społecznej na terenie Nadleśnictwa Gdańsk – Matemblewo

Sprawozdanie ze spotkania nr 1.



Data: 21.10.2024r.

Miejsce: Szkoła Podstawowa nr 38 im. gen Maczka. ul. Leśna Góra 2

Uczestnicy spotkania: 35 osób reprezentujących:

- mieszkańców
- przedstawicieli Rady Dzielnicy
- lokalnych przedsiębiorców
- działaczy społecznych

Zespół ekspercki LP:

- Przedstawiciele Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Gdańsku
- Nadleśniczy Nadleśnictwa Gdańsk
- Leśniczy leśnictwa Matemblewo
- Specjaliści

Facylitatorzy - stowarzyszenie Inicjatywa Miasto, w reprezentacji:

- Piotr Czyż
- Mateusz Sylwestrzak
- Natalia Biedrzycka

1. Powitanie i agenda spotkania

Facylitator przedstawił zespół osób prowadzących konsultacje oraz cel spotkań. Podczas procesu lokalna grupa ma stworzyć plan obrazujący potrzeby i wnioski mieszkańców zgłaszane względem omawianego fragmentu lasów Nadleśnictwa Gdańsk. Wypracowane zapisy będą częścią raportu „Las dla nas”, podsumowującego wszystkie spotkania Zespołów Lokalnej Współpracy. Zaproponowano, aby zbieranie opinii uszeregowano w poszczególne kategorie: krajobraz, rekreacja, ekologia, edukacja i komunikacja.

2. Prezentacja LP

Podczas spotkania przedstawiciel Lasów Państwowych przedstawił prezentację dotyczącą działalności Lasów Państwowych ze szczególnym uwzględnieniem obszaru lasów w leśnictwie Matemblewo. Celem prezentacji było stworzenie podstawy do dyskusji nad wypracowaniem wspólnych rozwiązań w zakresie zarządzania krajobrazem, sposobu realizacji zapisów Planu Urządzania Lasu oraz działań dodatkowych prowadzonych na omawianym terenie.

W trakcie prezentacji omówiono strukturę organizacyjną Lasów Państwowych, zakres działalności Nadleśnictwa. Przedstawiono również informacje dotyczące Planu Urządzenia Lasu (PUL) na najbliższe 10 lat, który w wersji roboczej został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej RDLP w Gdańsku.

Prowadzący podkreślił znaczenie trzech głównych filarów idei Lasów Państwowych: gospodarczej, społecznej i przyrodniczej, które wpisują się w koncepcję zrównoważonego rozwoju. Szczególną uwagę poświęcono trwałości lasu i jego naturalnemu rozwojowi oraz adaptacji lasów do zmieniających się warunków klimatycznych.

W części dotyczącej ochrony przeciwpożarowej omówiono środki prewencyjne, takie jak rozwinięta sieć dróg dojazdowych i wykorzystanie samolotów gaśniczych. Przedstawiono również zasady postępowania w przypadku pożaru oraz nowy system numeracji szlabanów, który ułatwia pracę służbom ratunkowym.

Krótko omówiono istniejące w nadleśnictwie oraz obszarze formy ochrony przyrody oraz formy udostępniania lasu na potrzeby turystyki i rekreacji, w tym organizację imprez sportowych i biegów terenowych. Wymieniono również konkretne działania na rzecz społeczności, podjęte przez Lasy Państwowe na terenie Nadleśnictwa, zwłaszcza na omawianym terenie, takie jak: usuwanie śmieci, tworzenie infrastruktury turystycznej, nowe miejsca postojowe oraz modernizacja dróg służących ochronie przeciwpożarowej.

1. Dyskusja

Podczas spotkania zespołów lokalnej współpracy w Nadleśnictwie Gdańsk uczestnicy przeprowadzili szczegółową dyskusję na temat działań gospodarki leśnej oraz ich wpływu na środowisko i lokalną społeczność. Pojawiły się różne głosy społeczne, a przedstawiciele Lasów Państwowych (LP) odpowiadali na zgłaszane obawy i pytania.

Wyłączenie obszarów leśnych z wycinki

Uczestnicy spotkania podnieśli kwestie sposobu definiowania obszarów wolnych od prac gospodarczych. Pytali o to, jaki obszar z planowanych 50% obszaru wolnego od planowanych prac nie był wcześniej objęty pracami gospodarczymi. W odpowiedzi przedstawiciele Lasów Państwowych wskazali: Obszar 50% lasów w Matemblewie zostanie wyłączony z działalności wycinkowej, ale tylko 25% tego obszaru było wcześniej objęte wycinką. Wyłączenie jest spowodowane obecnością chronionych gatunków i ustanowieniem rezerwatów przyrody. Czas trwania tego wyłączenia nie jest określony, ale oczekuje się, że będzie trwał przez dłuższy okres.

Procent rezerwatów przyrody

Uczestnicy pytali o procent powierzchni Lasów w Matemblewie jaki zajmują rezerваты? Procent przeznaczony na rezerваты powierzchni to około 0,25%, co jest znacznie niższe niż średnia 5% w lasach państwowych. Zakres rezerwatów różni się w zależności od wartości ekologicznej różnych obszarów leśnych.

Stan szlaków turystycznych

Mieszkańcy podnieśli obawy dotyczące utrzymania szlaków turystycznych w porównaniu do dróg wycinkowych, twierdząc że ścieżki turystyczne nie są odpowiednio naprawiane. Leśnicy stwierdzili, że wszelkie uszkodzenia szlaków turystycznych spowodowane działalnością wycinkową są naprawiane przez wykonawców prac zgodnie z zobowiązaniami w umowach. Czasami, ze względu na warunki atmosferyczne, naprawa dróg i ścieżek ulega wydłużeniu w czasie. Przedstawiciele Lasów Państwowych zapewniają, że dochowują wszelkich starań, by naprawy dróg i szlaków odbywały się w możliwie najkrótszym terminie.

Zespół Lasów Państwowych przyznał, że uszkodzenia dróg spowodowane są użyciem ciężkiego sprzętu w trakcie prac gospodarczych. Wskazał jednocześnie na konieczność ich stosowania ze względu na bezpieczeństwo oraz koszty.

Prowadzenie gospodarki leśnej w poprzednich dziesięcioleciach.

Uczestnicy spotkania podnieśli kwestie prowadzenia wycinek w poprzednich latach, zauważając znaczny wzrost działalności wycinkowej na przestrzeni lat. Pytali, jak to się ma do obecnie planowanych prac gospodarczych. Pytali, czy prowadzone wycinki są zgodnie z jakimś planem. W odpowiedzi przedstawiciele Lasów Państwowych zaznaczyli, że obecne praktyki mają na celu utrzymanie stabilnego ekosystemu leśnego, który odnawia się w trybie ciągłym. Wskazali, że obecnie nie prowadzi się tak zwanych rębni zupełnych, po których następują sztuczne zalesienia. Jest to model, od którego Nadleśnictwo Gdańsk odeszło i nie będzie go w przyszłości stosować.

W odpowiedzi na wątpliwości dotyczące prowadzenia działalności zgodnie z jakimkolwiek modelem zarządzania wyjaśniono, że plany zarządzania lasami są realizowane od co najmniej 1964 roku, zapewniając ciągłość praktyk zarządzania lasami. W wymaganiach administracyjnych wciąż następują zmiany, np. wprowadzenie i uwzględnianie planu ochrony dla Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego w 2022 roku.

Aspekty ekonomiczne

Uczestnicy spotkania zadali pytanie o procesy ekonomiczne następujące po wycince. Pytali o własność drewna, proces jego sprzedaży i generowane zyski. W odpowiedzi wyjaśniono, że nie ma ograniczeń dla firm kupujących drewno; wszystkie zainteresowane strony mogą brać udział w aukcjach poprzez tak zwany portal leśny. Wyjaśniono, że wycinka

jest prowadzona przez firmy kontraktowe, drewno pochodzące z prac gospodarczych jest w całości sprzedawane, a przychody trafiają do Lasów Państwowych i następnie są przez nie zarządzane. W odpowiedzi podkreślono również, że celem obecnie prowadzonej gospodarki leśnej jest osiągnięcie zrównoważonej struktury wiekowej lasów, dążąc do jej zróżnicowania poprzez inicjowanie wzrostu nowych pokoleń drzew. Taka struktura zapewni większą stabilność ekologiczną. Sprzedaż drewna jest elementem wtórnym do realizacji tego celu. Przyszły Plan Urządzenia Lasu w Nadleśnictwie Gdańsk jest uważany za unikalny i bardzo restrykcyjny w skali kraju, koncentrując się na funkcjach społecznych i odbudowie ekologicznej. Przedstawiciel Lasów Państwowych zobowiązał się do wyjaśnienia ewentualnych wątpliwości w tej materii na następnym spotkaniu.

Dostępność danych i przejrzystość

Uczestnicy pytali o dostępność danych dotyczących zrealizowanych planów w przeszłości jak i tego planowanego. Gdzie dostępne są takie dane? W odpowiedzi wyjaśniono, dane dotyczące planowanego i zrealizowanego pozyskiwania drewna są publicznie dostępne, można je również uzyskać na żądanie.

Rozkład wiekowy drzewostanu

Uczestnicy zadali pytanie o wpływ obecnie prowadzonej praktyki zarządzania lasami na rozkład wiekowy drzew. Wyjaśniono, że celem obecnych praktyk jest utrzymanie zrównoważonej struktury wiekowej w lesie, w którym znajdują drzewa we wszystkich grupach wiekowych. Zaznaczono, że idealny skład lasu to taki, w którym współistnieją drzewa w różnym wieku, co wspiera bioróżnorodność i stabilność ekologiczną. Średni wiek drzewostanu w Leśnictwie Matemblewo rośnie.

Stosowane rębnie w planie

Uczestnicy pytali się o stosunek zakładanych w Planie rębni IV do rębni V. Wyjaśniono, że przyszły Plan zakłada przede wszystkim prowadzenie rębni V. Zakładane w Planie rębnie IV są jedynie kontynuacją prac prowadzonych w przeszłości. Wyjaśnili, że obecnie analizowana jest możliwość całkowitej rezygnacji z planowanych rębni IV.

Zaśmiecanie lasów

Uczestnicy spotkania wskazywali na obszary zaśmiecone w rejonie, w szczególności w wydzieleniu 149j jak i wielu innych. Przedstawiciele Lasów Państwowych potwierdzili istnienie tego problemu w całym Nadleśnictwie, co związane jest z niską świadomością ekologiczną. Nadleśnictwo stara się w miarę swoich możliwości monitorować i utrzymywać w czystości lasy, potwierdzają jednocześnie, że jest to utrudnione ze względu na ich rozmiar i dostępność.

Moderatorzy spotkania wskazali, że jest to możliwy obszar przyszłych działań w ramach porozumienia Las dla nas. Wskazano na możliwość poprawy komunikacji z Lasami Państwowymi, które ułatwiłyby reagowanie oraz ewentualne prowadzenie kampanii edukacyjnych.

Plan Ochrony TPK

Przedstawiciel Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego podkreślił znaczenie Planu Ochrony TPK i jego stosowanie przez Lasy Państwowe. Plan ochrony parku określa konkretne działania dozwolone w lesie i był omawiany z odpowiednimi władzami przez dwa lata. Istnieją obawy, że plan ochrony nie został w pełni zintegrowany z planowanymi działaniami dla obszaru Matemblewa. Plan podkreśla potrzebę utrzymania istniejącego ekosystemu w celu

ochrony wartości przyrodniczych parku. Przedstawiciele Lasów Państwowych zobowiązali się do odniesienia do tej kwestii w trakcie kolejnego spotkania.

Przedstawiciel Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego wskazał na fakt, że obecna gęstość ścieżek i szlaków zagraża naturalnym cechom parku. Sugerował jednocześnie skupienie się w ewentualnych inicjatywach zespołu na strefach buforowych parku, w celu zmniejszenia intensywności działalności ludzkiej w parku. Celem jest przekierowanie niektórych potrzeb ludzkich poza obszar parku, aby zmniejszyć presję na jego zasoby.

Strategie retencji wody

Uczestnik spotkania zadał pytanie o retencję wody w lesie. Przedstawiciel Lasów Państwowych zapewnił, że hydrologowie opracowali projekt retencji wody w rejonie Matemblewo, aby przeciwdziałać powodziom w Gdańsku i okolicznych miastach. Lasy Państwowe wdrażają założenia projektu, w szczególności w zakresie mikroretencji, która pozwala zapobiec nadmiernemu odpływowi wody z lasów.

Znaczenie martwego drewna w ekosystemach leśnych

Uczestnik spotkania zadał pytanie o ilość martwego drewna w lesie. Przedstawiciel Lasów Państwowych wyjaśnił, że martwe drewno jest kluczowe dla ekosystemów leśnych, wspierając różne gatunki i zwiększając bioróżnorodność do pewnego limitu. Obecne urządzenie lasu ma na celu zwiększenie ilości martwego drewna, jednocześnie biorąc pod uwagę dostępność lasu i bezpieczeństwo ludzi. Opracowywane są obecnie statystyki dotyczące pożądanej ilości martwego drewna na hektar, służące jako wytyczna na przyszłość.

Zaangażowanie społeczności

Uczestnicy spotkania wskazali na potrzebę poprawy komunikacji i przejrzystości w zakresie praktyk zarządzania lasami oraz zaangażowania społeczności. Wskazano, że obecnie prowadzone spotkania służą temu, by wypracować lepsze sposoby komunikacji ze społecznością lokalną. Jednocześnie przedstawiciele Lasów Państwowych zapewnili, że przygotowują odpowiedzi na pytania zadane przez społeczność na następne spotkanie. Zachęcano uczestników do zapisania się do grupy mailingowej, w której będą pojawiały się kolejne informacje.

Obawy dotyczące dzików

Istnieje znaczna obawa dotycząca pojawiania się dzików w obszarach miejskich, co wpływa na bezpieczeństwo społeczności, szczególnie rodzin z dziećmi. W odpowiedzi przedstawiciele Lasów Państwowych wskazali na ograniczenia prawne związane z kontrolą populacji dzików w obszarach miejskich, co wymaga dyskusji na temat potencjalnych zmian regulacyjnych. Obecnie Lasy Państwowe nie zajmują się zagadnieniem dzików na terenie miast.

Infrastruktura i dostęp rekreacyjny

Niektórzy uczestnicy spotkania wskazali, że preferują wąskie ścieżki i ograniczone drogi dostępu w obszarach leśnych, aby zachować krajobraz w jak najbardziej naturalnym wyglądzie. Jednocześnie podniesiono zagadnienia potrzeb innych użytkowników lasów, jak rowerzyści. Ustalono, że kolejne spotkanie będzie dotyczyć równowagi między dostępem rekreacyjnym, a ochroną środowiska.

Tworzenie grup roboczych do ciągłego dialogu

Uczestnicy spotkania zaproponowali utworzenie grup roboczych z udziałem mieszkańców i przedstawicieli LP do prowadzenia ciągłego dialogu w przyszłości. Wszyscy członkowie spotkania zgodnie uznali potrzebę stworzenia ustrukturyzowanego mechanizmu komunikacji.

Ochrona starych drzew w planach urządzania lasu

Uczestnik spotkania przedstawił swoje obawy o brak nacisku na ochronę starych drzew w obecnych planach. Przedstawiciele Lasów Państwowych, wskazali że Plan Ochrony Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego zawiera wskazania dotyczące ochrony starych lasów. Wskazano na potrzebę dyskusji w tym zakresie oraz rozwianie wszelkich wątpliwości w tej materii.

2. Zagadnienia istotne dla lokalnej społeczności - do rozwinięcia na kolejnych spotkaniach.

- a. kondycja infrastruktury drogowej po wycinkach** - potrzeba natychmiastowej naprawy dróg leśnych po wycinkach. Wniosek o wypracowanie pomysłów na naprawy.
- b. problem śmieci w lesie**
- c. zlokalizowanie problematycznych, zaniedbanych obszarów w lesie oraz wypracowanie rozwiązań** - wniosek o interwencję w wydzieleniu 141j - śmieci, palenie ognisk; bardzo zaniedbany i niebezpieczny fragment lasu.
- d. renowacje i naprawy** - wskazano na dwa zaniedbane elementy lasu: szlaki związane z wytyczoną w lesie Drogą Krzyżową oraz tabliczki informacyjne w Rezerwacie Huzarów do naprawy. Stosowna informacja zostanie przekazana do odpowiednich instytucji.
- e. wniosek o powołanie cyklicznych spotkań i omawiania bieżących spraw jako mechanizm komunikacji.**
- f. ograniczenie rekreacji** - pomysły Zespołu powinny uwzględniać również zapisy PO TPK w zakresie udostępniania terenu Parku, zwłaszcza w zakresie rozwoju turystyki.

3. Zagadnienia do rozwinięcia przez LP na spotkaniu nr. 2

- a.** Jak wygląda proces wycinki? Kto na tym zarabia, kto kupuje drewno, firmy prowadzące wycinki?
- b.** Ile mamy ścieżek i czy możemy wykorzystać to pod kątem nowej infrastruktury? (prośba do TPK o plan ochrony dla Matemblewa i ewentualne możliwości poszerzenia ścieżek)
- c.** Dlaczego w infrastrukturze leśnej jest podejście jak w terenach zurbanizowanych (więcej i szerzej)? Jaka jest polityka w kwestii ścieżek - nie dróg? Do przedstawienia szerzej oraz jakie mamy pole współpracy.
- d.** Temat dzików - co możemy z tym zrobić?
- e.** Wykres z rozkładem wieku drzew 0-350 lat a liczbą ich liczbą w nadleśnictwie.

4. Wnioski do Planu Urządzenia Lasu

- A. Wstrzymanie procedury zatwierdzenia Planu Urządzenia Lasu na lata 2025-2034 do czasu stworzenia regulacji prawnych dotyczących lasów o wiodącej funkcji społecznej.
- B. Złożenie przez Nadleśnictwo Gdańsk i Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Gdańsku zobowiązania, że po stworzeniu regulacji prawnych lasów o wiodącej funkcji społecznej Plan Urządzenia Lasu na lata 2025 -2034 projekt Planu Urządzenia Lasu na lata 2025 - 2034 zostanie zmieniony poprzez pełną implementację tych regulacji, niezależnie od tego, czy taki obowiązek będzie wynikać z przepisów prawa, czy nie.
- C. Wstrzymanie zabiegów rębnych i przedrębnych w leśnictwie Matemblewo do czasu stworzenia regulacji prawnych dotyczących lasów o wiodącej funkcji społecznej, zaimplementowania tych regulacji do projektu Planu Urządzenia Lasu na lata 2025 - 2034, oraz zatwierdzenia stosownie zmienionego projektu Planu Urządzenia Lasu na lata 2025 - 2034, z wyłączeniem zabiegów związanych z utrzymaniem bezpieczeństwa (po indywidualnej ocenie), usuwaniem skutków klęsk żywiołowych, realizacją zadań z zakresu ochrony przyrody oraz usuwaniem gatunków obcych i inwazyjnych
- D. W przypadku odmowy uwzględnienia powyższych wniosków - obniżenie planowanego pozyskania drewna w leśnictwie Matemblewo - w latach 2025 - 2034, do poziomu pozyskania z przełomu lat 80 i 90 XX wieku.
- E. Wyłączenie z użytkowania rębego i przedrębego - niezależnie od powyższych wniosków - oddziałów leśnych objętych tzw. Moratorium: 15-03-2-19-113-f, 15-03-2-19-118-c, 15-03-2-19-122-i, 15-03-2-19-156-a, 15-03-2-19-156-g, 15-03-2-19-152-k, 15-03-2-19-146-a
- F. Wyłączenie z użytkowania rębego i przedrębego - niezależnie od powyższych wniosków - wszystkich położonych na terenie leśnictwa Matemblewo oddziałów leśnych, które - zgodnie z Planem Ochrony TPK - mają zostać objęte planowanym rezerwatem Lasy Oliwskie
- G. Złożenie przez Nadleśnictwo Gdańsk i Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Gdańsku zobowiązania, że nie będą podejmować żadnych działań związanych z zatwierdzaniem Planu Urządzenia Lasu na lata 2025 - 2034 do zakończenia prac zespołów lokalnej współpracy w całym Nadleśnictwie Gdańsk.
- H. Zmniejszyć pozyskanie drewna na terenie Nadleśnictwa Gdańsk, w okresie 2025-2034, do poziomu nie wyższego niż pozyskanie w latach 1995-2004,
- I. Zmniejszyć pozyskanie drewna na terenie tzw. kompleksu południowego TPK (leśnictwa Matemblewo, Renuszewo, Sopot, Witomino) o 90% w stosunku do pozyskania w latach 2015-2024.
- J. Wniosek TPK: Uwzględnić tzw. strefę BM_I_3 określoną w planie ochrony Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego, w której, zgodnie z zapisami Planu Ochrony, należy wprowadzić modyfikację planowanej gospodarki leśnej przez zaliczenie do gospodarstwa specjalnego i stosowanie poszerzonej listy kryteriów drzewostanów kwalifikowanych do użytkowania rębego. W części wydzieleń w projekcie PUL Nadleśnictwa Gdańsk na lata 2025-2034, udostępnionego jako materiał roboczy do prac w ramach ZLW, zaplanowano prowadzenie prac rębnych (rębnia IV i V), mimo że wydzienia te nie spełniają łącznie kryteriów wymienionych w Planie Ochrony TPK (par. 14, ust. 1, punkt 1-4).
- K. Wniosek TPK: Uwzględnić rezygnację ze znacznej części zaplanowanych rębni IVd na rzecz rębni przerębowej.